

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Mfv.III.10.251/2013/4.szám

A Kúria dr. Ratatics Éva ügyvéd által képviselt felperesnek a főosztályvezető jogtanácsos által képviselt Nyugdíjfolyósító Igazgatóság alperes ellen társadalombiztosítási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon 26.M.1376/2012. szám alatt indított és a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 2012. december 6-án kelt 26.M.1376/2012/8. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 26.M.1376/2012/8. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

I n d o k o l á s

Az alperes a 2011. október 6-án kelt határozatával - a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 45. § (2) bekezdése, 47. § (2) bekezdése, 49. § (1)-(2) bekezdése, a Tny. végrehajtásáról szóló 168/1997.(X.6.) Korm. rendelet (Kr.) 61/A. § (2) bekezdése és a Ptk. 685/A. §-a alkalmazásával - elutasította a felperes özvegyi nyugdíj iránti igénybejelentését, amelyet a 2011. július 19-én elhunyt V. G. P. élettársa jogán terjesztett elő.

E határozatot a másodfokú társadalombiztosítási szerv

helybenhagyta, mert az elsőfokú eljárásban lefolytatott és a másodfokú eljárásban további tanúbizonyítással kiegészített bizonyítás azt igazolta, hogy a felperes és a jogszerző jövedelmeikkel önállóan gazdálkodtak, a házasságuk 1999. január 27-i felbontásához vezető körülmények a felbontó ítélet meghozatala után is fennálltak, korábbi élethelyzetükhöz képest nem történt olyan minőségi, lényeges változás, amely élettársi közösség kialakítására, meglétére utalna. Az elsőfokú határozat helybenhagyását indokolta továbbá az is, hogy a felperes elvált házastársától tartásdíjban nem részesült, ezért özvegyi nyugdíjra elvált házastársa jogán sem jogosult.

A munkaügyi bíróság a társadalombiztosítási határozatok felülvizsgálatára irányuló keresetet - a Tny. 45. § (1)-(2) bekezdése, 49. § (1)-(2) bekezdése és a Ptk. 685/A. §-a alkalmazásával - elutasította. A peres felek nyilatkozatai, a közigazgatási eljárásban lefolytatott bizonyítás anyaga, és a perben meghallgatott tanúk vallomása egybevetésével, az ítéletben részletesen ismertetett bizonyítékok értékelésével arra a következtetésre jutott, hogy a felperes és a jogszerző kapcsolata nem merítette ki az élettársi közösség kritériumait.

A bíróság kiemelte, hogy az érzelmi kapcsolat fennállása és a tényleges együttélés nem ad alapot az élettársi kapcsolat megállapítására, annak ugyanis elengedhetetlen feltétele a mindennapi életvitel során és a jelentősebb vagyoni tevékenységekben is megnyilvánuló gazdasági együttműködés, a gazdasági életközösség fennállása. E körben a felek közös cél érdekében való együttműködésének, a közös életvitelnek és a közös jövedelmek felhasználásának perdöntő jelentősége van. A gazdasági életközösség fennállásáról három tanú nem tudott nyilatkozni, egy tanú az erre vonatkozó állítását tényekkel nem támasztotta alá. A felperes és a jogszerző közös gyermekének tanúvallomása pedig, amely szerint szülei külön kasszán voltak, külön vásároltak maguknak, közös beruházásokat nem eszközöltek, a festést - amelynek költségét a felperes állta - saját szobájában a jogszerző nem engedte elvégezni, a mosógép cseréjéről a felperes gondoskodott, stb., illetve a felperes azon előadása, miszerint kölcsönöket adott a jogszerzőnek, a gazdasági életközösség hiányát igazolták.

A bíróság megállapította azt is, hogy a felperes anyagilag támogatta, súlyos betegségében ápolta és gondozta a jogszerzőt, önmagában azonban ezen körülményeket sem tekintette olyannak, amelyek az élettársi közösség fennállását megállapíthatóvá tették volna. Utalt arra is, hogy a felperes a közigazgatási és a peres eljárásban egymásnak ellentmondóan nyilatkozott, amikor előbb az érzelmi közösség hiányát állította, utóbb annak fennállását hangsúlyozta. A bíróság értékelte azt is, hogy a felperes és a jogszerző a házasságot felbontó ítélettel megosztott

lakáshasználaton a jogszerző haláláig nem változtattak, mindezek miatt, valamint a közös életvitelnek, a jövedelmek közös célra fordításának hiányában az özvegyi nyugdíjra való jogosultság vizsgált feltételének teljesülését nem lehetett megállapítani.

A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezését és a keresetének helyt adó döntés meghozatalát, másodlagosan a munkaügyi bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérte a Pp. 206. § (1) bekezdése, a Ptk. 685/A. §-a és a Kr. 60. § (2) bekezdése megsértésére hivatkozva.

Kifogásolta, hogy a munkaügyi bíróság döntése meghozatala során figyelmen kívül hagyta H. A. tanúvallomását, amely igazolta, hogy a jogszerzővel fennállt házasság felbontása után környezetük nem érzékelt változást és figyelmen kívül hagyta K. D.-né és H. E.-né tanúvallomását is, akik arról nyilatkoztak, hogy mindennapjaik szeretetben teltek, volt férjét szeretettel gondozta és ápolta betegsége idején is. Álláspontja szerint a bíróság V. L. tanú közös gazdálkodásról tett nyilatkozata egyedüli kiragadásával és értékelésével állapította meg az élettársi kapcsolat hiányát, ami a bizonyítékok összességében való értékelésének követelményét sérti. A bíróság az élettársi kapcsolatban az együttéléssel szemben a gazdasági kapcsolatnak tévesen tulajdonított nagyobb jelentőséget, amely értelmezés ellentétes a Ptk. érzelmi és gazdasági közösséget egyenértékűnek tekintő 685/A. §-ával is.

A felperes előadta, hogy a jogszerzővel való gazdasági együttműködés - a perben felmerült adatok szerint - már a házasság fennállása alatt sem volt a klasszikus értelemben vett közös gazdálkodásnak nevezhető: a jogszerző fizetését alkoholizáló életmódja felemésztette, a háztartás és a közös gyermekek kiadásait a felperes állta, amely gazdálkodás már a házassági kapcsolatban is megszokottá vált. A jogszerző kisebb összegekkel hozzájárult a mindennapi kiadásokhoz, közös vagyonszerzés azonban - beruházások, megtakarítások hiányában - fel sem merülhetett. A jogszerzővel való közös gazdálkodás a gyakorlatban a mindennapi élet alapvető kiadásainak fedezését jelentette, ehhez a jogszerző, figyelemmel arra, hogy jövedelme nagyobb részét káros szenvedélyére fordította, ahogyan a házasság fennállása alatt is, csak időnként járult hozzá.

A felperes a BH 2001.596. számon közzétett eseti döntésre hivatkozva kiemelte, hogy az életközösség fennállásának megállapításához nem szükséges, hogy annak költségeihez mindkét fél azonos mértékben járuljon hozzá, a joggyakorlat szerint a közös gazdálkodás akkor is megvalósul, ha az egyik fél saját döntésének megfelelően eltartja a másik felet. Ellenkező értelmezés esetén az élettársi kapcsolat vitatható lenne abban az esetben is, ha az élettársak közül az egyik munkanélküli lenne, a közös gazdálkodás

mindkét fél munkanélkülisége esetén még a mindennapi kiadások fedezését sem jelentené.

A felperes szerint a felsorolt körülmények - a hivatkozott eseti döntésben foglaltaknak megfelelően - indokolták a közös gazdálkodás fennálltának megállapítását. A munkaügyi bíróság ennek értékelése során nem vette figyelembe, hogy a házasság is a jogszerző felelőtlen vagyonkezelése miatt, azért szakadt meg, mert a jogszerző a közös megtakarításból (lakás eladásból) származó különbözetet saját káros életvitele fedezésére használta fel.

A felperes hivatkozott arra is, hogy a külön helyiségben lakás, alvás - tekintettel arra is, hogy volt férje erős dohányos volt - a házasságból hozott szokás volt, ami nem jelentette kapcsolatuk intimitásának hiányát. Az érzelmi kapcsolat meglétét bizonyítja az, hogy a családi problémákat együtt oldották meg, a gyermekek nevelésével kapcsolatos döntéseket együtt hozták meg, a családi eseményeken együtt voltak és a jogszerzőt a betegsége idején mindvégig odaadással ápolta. A jogerős ítélet ezzel kapcsolatos megállapítása, miszerint ezt az egymástól „távolabb álló” személyek is megteszik, ellentétes a Csjt. 60-62. §-ának a rokонтartási kötelezettséget szabályozó rendelkezésével is.

A felperes hangsúlyozta, hogy a jogszerzőhöz szeretet fűzte, amelyet a betegségében való ápolása is igazol, érzelmi kapcsolatuk fennállását a három közös gyermek felnevelése mellett az is alátámasztja, hogy mellette anyagi érdekek nélkül, a jogszerző káros életvitele ellenére is kitartott.

Végül a Kr. 60. § (2) bekezdése megsértése kapcsán a felperes hivatkozott arra is, hogy a jogszerzővel való együttélést hatósági bizonyítvánnyal igazolta, ennek alapján pedig a munkaügyi bíróságnak az özvegyi nyugdíjra való jogosultságát a Tny. 45. § (2) bekezdése szerint meg kellett volna állapítania.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Mindenek előtt hivatkozott a Soproni Városi Bíróság P.21.296/1998/4. számú, a felperes és a jogszerző házasságát felbontó ítéletre, amelyben a bíróság megállapította, hogy a felek érzelmi kapcsolata már több mint öt éve megszűnt, gazdasági életközösségüket pedig 1998. október 23-án szakították meg, amikortól külön gazdálkodnak és külön szobában is élnek; a bíróság a közös ingatlan használatát is megosztotta. A fenti körülmények folytán a felperes özvegyi nyugdíjra való jogosultsága kapcsán azt kellett vizsgálni, hogy a válást követően a felek kapcsolata utóbb rendeződött-e, s ha igen, kimerítette-e az élettársi közösség törvényben meghatározott fogalmi elemeit. A perben - a KGD 2086. számon közzétett döntésre is figyelemmel - a felperest terhelte a bizonyítási kötelezettség, a munkaügyi bíróság

pedig a rendelkezésre álló bizonyítékok megfelelő értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy az élettársi kapcsolat fennállása nem állapítható meg.

Az alperes kiemelte, hogy a felperes a közigazgatási és a peres eljárásban az érzelmi és a gazdasági közösség vonatkozásában is eltérő nyilatkozatokat tett, valamint azt is, hogy a felperes és a tanúk azt hangsúlyozták, hogy a felek együttélésében, mindennapjaikban a válást követő időszakban az azt megelőzőkhöz képest semmilyen változás nem történt. A felperes és a jogszerző gyermekének tanúvallomása azt támasztotta alá, hogy a felek külön gazdálkodtak: mindennapi szükségleteik kielégítéséről, ideértve az étkezést is, egészen a jogszerző megbetegedéséig saját maguk gondoskodtak, a válás után közös beruházásaik nem voltak, a festésről, lakásfelújításról a felperes gondoskodott.

Az alperes szerint a felek kapcsolatát illetően a közigazgatási és a peres eljárásban is az nyert egyértelmű bizonyítást, hogy az ingatlant megosztva használták, a szó hagyományos értelmében nem folytattak közös életvitelt és nem is gazdálkodtak közösen; az a tény, hogy a jogszerzőről egészségi állapotának megromlása után a család és a felperes odaadón gondoskodtak, az élettársi közösség megállapítására nem ad alapot.

Az alperes a bizonyítékok okszerű értékelésével kapcsolatban utalt arra is, hogy amennyiben a tanúk úgy észlelték, hogy a válás előtti időszakhoz képest a felek együttélésében nem volt változás, akkor ez a korábbi megromlott viszony helyreállítását, élettársi közösség kialakítását semmilyen módon nem támaszthatta alá. A Ptk. 685/A. §-a szerint az élettársi közösség fogalmi eleme a gazdasági és érzelmi közösség, fontossági sorrendet a törvény nem állít és nem állapított meg a munkaügyi bíróság sem.

A felperes a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott hatósági bizonyítvánnyal az azonos lakcím tényét igazolta, az igénybejelentés során, a bontóperben hozott ítéletben foglaltakhoz képest tett, az élettársi közösség fennállására vonatkozó nyilatkozata olyan adatnak, körülménynek minősült, ami szükségessé tette bizonyítás lefolytatását. Mindezek miatt a jogerős ítélet nem sérti a Kr. 60. § (2) bekezdését sem.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet - a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján - tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A Ptk. 685/A. §-a szerint élettársi kapcsolat áll fenn két olyan házasságkötés vagy bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése nélkül közös háztartásban érzelmi és gazdasági közösségben

(életközösségben) együtt élő személy között, akik közül egyiknek sem áll fenn mással házassági életközössége, bejegyzett élettársi életközössége vagy élettársi kapcsolata és akik nem állnak egymással egyenesági rokonságban vagy testvéri, féltestvéri kapcsolatban.

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.

A Kúria töretlen gyakorlata értelmében (BH 1995.193., BH 1999.44., stb.) a bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet felülvizsgálattal eredményesen csak akkor támadható, ha a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen vagy iratellenes volt. A felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Jogszabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg.

A munkaügyi bíróság a Ptk. 685/A. §-a helyes értelmezésével vizsgálta eljárása során az élettársi kapcsolat megállapításának a törvény által megkövetelt feltételei együttes fennállását. Döntése meghozatala során - a felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben - nemcsak a társadalombiztosítási határozatokat alátámasztó bizonyítékokat értékelte, ítéletében részletesen ismertetette a közigazgatási eljárásban és a perben beszerzett bizonyítékokat (3. old. 1. bek.-5. old. 1. bek., 5. old. 3. bek.), és számot adott azok mérlegeléséről, a Ptk. 685/A. §-ának az ügyre vonatkoztatott alkalmazásáról is (5. old. 2. bek., 6. old. 1-4. bek.). A felperes felülvizsgálati kérelmében iratellenességet nem panaszolt, a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelése nem volt megállapítható.

A felülvizsgálati kérelemben foglaltak kapcsán a Kúria kiemeli, hogy a közigazgatási eljárásban, illetve a perben a felperes maga nyilatkozott akként, hogy a jogszerzővel szembeni válóper megindításáról - ügyvédi tanács alapján - azért döntött, mert a lakáscsereből származó pénzösszeg felét a jogszerző a közös bankszámláról a felperes tudta nélkül 1989. decemberéig felvette és elköltötte. A felperes arra is hivatkozott, hogy hét és fél évig volt gyese, illetőleg hogy 1985-ig a jogszerző vette fel a családi pótlékot. Ezek a tények pedig ellentmondanak a felperes azon felülvizsgálati állításának, hogy a jogszerzővel sohasem gazdálkodtak közösen és a válást megelőző időszakhoz képest e téren sem történt változás.

Az alperes helytállóan mutatott rá felülvizsgálati ellenkérelmében arra, hogy a felperesnek a házassági bontóperben hozott ítéletben

rögzített körülmények lényeges változását, az érzelmi és gazdasági közösség helyreállítását kellett bizonyítania. A munkaügyi bíróság – a gazdasági közösség hiányát alátámasztandó – helyesen tulajdonított jelentőséget a kölcsönök nyújtásának, a közös életvitel és a beruházások hiányának. Mivel a bizonyítékok – a jogerős ítéletben részletezettek és a fent kifejtettek szerint – a gazdasági közösség helyreállítását, meglétét nem támasztották alá, az özvegyi nyugdíj iránti igénybejelentést elutasító határozatok törvényességéről a munkaügyi bíróság jogszabálysértés nélkül foglalt állást.

A perben nem volt vitás, hogy a felperes és a jogszerző azonos lakcímen laktak, az özvegyi nyugdíj megállapításának azonban az élettársi kapcsolat fennállása is feltételét képezi. Erről pedig nem a Kr. 60. § (2) bekezdése, hanem a Tny. és a Ptk. jogerős ítéletben felhívott rendelkezései alapján kellett dönten.

Mindezek alapján a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben felhívott jogszabályokat, ezért azt a Kúria – a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján – hatályában fenntartotta.

Az alperes a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségei megtérítését nem kérte, ezért a Kúria a Pp. 78. § (2) bekezdése alapján e tárgyban mellőzte a határozathozatalt.

A Kúria a felülvizsgálati eljárás illetékéről a Tny. 81. §-a alapján határozott.

A felperes a felülvizsgálati kérelmen tévesen lerótt illeték visszatérítését az 1990. évi XCIII. törvény 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján kérheti.

Budapest, 2014. április 7.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Patassyné dr. Dualszky Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

kúriai tisztviselő